

GÁL ANDOR – SZOMORA ZSOLT*

A drónnal történő megfigyelés kriminalizálása mint a büntetőjogi magánszféra védelem kiterjesztése

I. Bevezetés

A pilóta nélküli légi járművek (drónok) állami (katonai, nemzetbiztonsági, katasztrófavédelmi stb.), kereskedelmi és magáncélú használata általánossá vált. A drónoknak az említett célokat szolgáló mobilitási igények kielégítésére történő széleskörű igénybevétele során ugyanakkor számos magánszférát, illetve az információs önrendelkezési jogot érintő kérdés merül fel, amelyek okán a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) már 2014-ben kiadott ajánlásában sürgette a drónhasználat jogi kereteinek meghatározását.¹

Ezt a szabályozási űrt kívánja a 2021. január 1-jén hatályba lépett „dróntörvény” (a pilóta nélküli légi járművek üzemelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CLXXIX. törvény, a továbbiakban: Novella) betölteni azáltal, hogy a pilóta nélküli légi járművek jogosulatlan használatát érintően a vonatkozó légiközlekedési igazgatási szabályok megteremtésén, módosításán túlmenően új szabálysértési és büntetőtényállásokat is alkotott.

* Gál Andor adjunktus, SZTE Állam- és Jogtudományi Kar, Bűnügyi Tudományok Intézete – Szomora Zsolt egyetemi tanár, SZTE Állam- és Jogtudományi Kar, Bűnügyi Tudományok Intézete

¹ A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság ajánlása a drónokkal megvalósított adatkezelésekről. Közzétéve: 2014. november 14. 6. p. Elérhető az archív ajánlások között: https://naih.hu/files/ajanlas_dronek_vegleges_www1.pdf (letöltés ideje: 2021. június 26.). Ezt az álláspontját a NAIH később a 2020. június 10-én kelt, NAIH/2020/4228. számú határozatában megerősítette (12. p.). Ennek indoka a NAIH szerint az, hogy a drón, ha nincs rá irányadó szabályozás, követhetetlen, képes arra, hogy mozgó személyeket, tárgyakat kövessen, anélkül, hogy erre az érintettek felfigyelnének. Ezen új technológia segítségével az adatkezelő könnyen képessé válhat rejtett megfigyelésre, hiszen a megfigyelést lehetővé tevő szállító eszköz (a drón) egészen kis méretű is lehet, nehezen, vagy egyáltalán nem észlelhető és gyors, sok esetben észrevétlen helyváltoztatásra képes. Ezzel egyező jogirodalmi álláspontra lásd BOÓC ÁDÁM: *Robotautókkal, közösségi taxikkal és kereskedelmi drónokkal kapcsolatos felelősségi kérdések*. In: Tóth András (szerk.): *Technológiai jog. Új globális technológiák jogi kihívásai*. KRE-ÁJK. Budapest, 2016. 219. p.; SZABÓ ENDRE GYÖZÖ: *Új technológiák adatvédelmi jogi elemzése*. In: Klein Tamás – Tóth András (szerk.): *Technológia jog - Robotjog – Cyberjog* (E-book – 7. pont A pilóta nélküli légi járművek, a drónok és az adatvédelem kapcsolata). Wolters Kluwer. Budapest, 2018. A nemzetközi szabályozási trendek ismertetésére lásd RÖTTLER VIOLETTA: *A drónhasználat jogi szabályozásának nemzetközi trendjei és hazai helyzete*. Magyar Rendészet. 2018/4. 157–171. pp.

A felelősségi szabályok tekintetében a Novellának – az oltalmazni kívánt jogtárgyak mentén – két különböző szabályozási iránya mutatható ki.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 229. §-ába, a közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértések közé iktatott „Pilóta nélküli légi járművel végzett jogosulatlan tevékenység” alcímet viselő szabálysértés² kifejezetten *igazgatási jellegű* normaszegést szankcionál azáltal, hogy önmagában a pilóta nélküli légi jármű lakott terület feletti jogosulatlan használatához társít felelősséget. E szabálysértési tényállás voltaképpen azon közigazgatási szabályok betartására irányul, amelyek meghatározzák a jogszerű drónhasználat kritériumait.³

Ehhez képest a Novellából kiolvasható másik szabályozási koncepció a magánszféravédelem kiterjesztését célozza azáltal, hogy a magánlaksértés szabálysértési [Szabs. tv. 166. § (1a) bekezdés], és a tiltott adatszerezés [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 422/A. §] bűncselekményi tényállását új, a jogosulatlan drónhasználattal összefüggő alakzatokkal egészíti ki.

Jelen tanulmány célja kizárólag utóbbi jogalkotási termékek elemzése, vagyis a jogosulatlan drónhasználatban kialakuló magánszféravédelemmel szembeni büntetőjogi, és azzal összefüggésben álló szabálysértési jogi eszközrendszer áttekintése.

II. A magánszféravédelem kiterjesztésének indokairól

Az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése alapján – a régi Alkotmány 59. § (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétben – a magánszféra védelme nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon). Ezen túlmenően önálló védelmet élvez az egyén életéről alkotott kép is (jó hírnévhez való jog).⁴

A magánszféra előzőekben részletezett, kiemelt alaptörvényi védelmének a biztosítása az egyes jogterületeken ún. tilalmi, a kívülállókat tartózkodásra kötelező normák

² Szabs. tv. 229. § (1) Aki lakott terület felett pilóta nélküli légi járművet jogosulatlanul használ, szabálysértést követ el. (2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a hivatásos katasztrófavédelmi szerv erre felhatalmazott ügyintézője is szabhat ki helyszíni bírságot.

³ Így például a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény (a továbbiakban: Lt.) 17. § (2) bekezdése szerint a pilóta nélküli légi jármű-rendszer – a pilóta nélküli játék légi jármű kivételével – akkor veheti igénybe a magyar légtérrel, ha a légi közlekedési hatóság nyilvántartásba vette. Ezen túlmenően az Lt. a pilóta nélküli légi járművel légi közlekedési tevékenység végzését a légi közlekedési hatósághoz előzetesen benyújtott bejelentéshez köti [22. § (3) bekezdés]. A légtérhasználat részletszabályait pedig a magyar légtér igénybevételéről szóló 4/1998. (I. 16.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Lhr.) határozza meg. Részletesen lásd IV.2. pont.

⁴ 32/2013. (XI. 22.) AB határozat [84]. ABH 2013, 924., 943.

meghatározásával történik. Ennek megfelelően az általános személyiségi jog egyes aspektusainak jogrendbeli védelme komplex képet mutat, hiszen azokat a polgári jog,⁵ a szabálysértési jog⁶ és a büntetőjog⁷ egyaránt oltalmazza.

A drónok nyújtotta technikai lehetőség ugyanakkor olyan mértékben változtatta meg a magánszféra megismerésének lehetőségét,⁸ amelyre figyelemmel a magánterület, a magánlakás, a magánszféra védelme hétköznapi eszközökkel már nem biztosítható. Ennek megfelelően – a jogalkotó álláspontja szerint – indokolttá vált a magánszférát sértő, jogosulatlan drónhasználathoz kapcsolódó speciális felelősség jogalapjának megteremtése.⁹

III. Az új szabályozási szerkezet összefoglalása

A fenti indokok alapján megalkotott Novella hatályba lépését követően a jogszerű és a jogosulatlan drónhasználathoz kapcsolt felelősségi szabályok szerkezete a következőképpen alakul.

A jogosulatlan drónhasználathoz kapcsolódó felelősségi struktúra:

- 1) Lakott terület felett a jogosulatlan használat már önmagában szabálysértést valósít meg [Szabs. tv. 229. § (1) bekezdés].
- 2) Aki a jogosulatlan drónhasználattal során más lakásáról, egyéb helyiségéről, vagy ezekhez tartozó bekerített helyről jogosulatlanul hang- vagy képfelvételt készít, elzárással is büntethető szabálysértést követ el [Szabs. tv. 166. § (1a) bekezdés].
- 3) Ha az előző szabálysértési tényálláshoz képest huzamosabb ideig tartó megfigyelés és felvételrögzítés történik, akkor az új bűncselekményi tényállás valósul meg. Ennek minősített esetét jelenti a felvételek nagy nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele (Btk. 422/A. §). Hangsúlyozandó, hogy ez esetben nem titkos, hanem nyílt megfigyelésről van szó.
- 4) Ha a megfigyelés vagy rögzítés titokban történik, akkor pedig a tiltott adatszerzés – már korábban is létező – súlyosabb bűncselekményi alakzata valósul meg [Btk. 422. § (1) bekezdés b) pont].

⁵ Így például a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (2) bekezdése szerint az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.

⁶ Lásd Szabs. tv. 166. §.

⁷ Lásd Btk. 219. §, 221. §, 422-422/A. §.

⁸ Kis méretük, távoli irányíthatóságuk, kiváló manőverezési adottságaik, halk működésük és kamerákkal, illetve egyéb szenzorokkal való egyszerű felszerelhetőségük ezen eszközöket messzemenőig alkalmassá teszik személyes adatok gyűjtésére. SZABÓ 2018, 7. pont.

⁹ Vö. a Novella végső előterjesztői (általános) indokolása. Ezzel szemben a közelmúlt jogirodalmában Csák Zsolt még arra az álláspontra helyezkedett, hogy a jogellenes drónhasználat egyes következményeivel szembeni fellépést érintően a büntető törvény módosítása nem indokolt. CSÁK ZSOLT: *A drónok használata kapcsán felvethető fontosabb büntetőjogi kérdések*. Magyar Jog 2016/7-8. 385. pp.

A *jogszerű drónhasználat*hoz kapcsolódó felelősségi struktúra:

- 1) Amennyiben nem titkos, hanem nyílt megfigyelés vagy felvételrögzítés történik, akkor a személyiségi jogok sérelmének polgári jogi szankciói alkalmazhatók. Ha pedig e jogosulatlan adatkezelés – eredményként – jelentős érdeksérelmet okoz, akkor a Btk. 219. § (1) bekezdése szerinti személyes adattal visszaélés vétsége állapítható meg.
- 2) A titkos megfigyelésre – egyébként jogszerű drónhasználat esetén is – a tiltott adatszerzés fent említett átfogó tényállása alkalmazandó [Btk. 422. § (1) bekezdés b) pont].

IV. A bűncselekményi tényállás (Btk. 422/A. §) egyes elemeiről

A pilóta nélküli légi jármű jogosulatlan használatával megvalósított, Btk. 422/A. § (1) bekezdése szerinti adatszerző tevékenység¹⁰ a tiltott adatszerzés önálló, negyedik alapeseteként fogható fel.¹¹ A bűncselekmény *elkövetési tárgya* megegyezik a magánlaksértésnél (221. §) és a tiltott adatszerzésnél [Btk. 422. § (1) bekezdés a) és b) pont] írt fogalmakkal, így azok elemzésére ehelyütt nem térünk ki. A megfigyeléssel érintett személy sértettnek tekintendő, akinek magánindítványa az elkövető büntethetőségének feltétele [vö. Btk. 422/A. § (3) bekezdés]. A tényállási elemek közül a továbbiakban elsősorban azokkal foglalkozunk, amelyek a tiltott adatszerzés klasszikus alapesetében nem jelennek meg: így az elkövetés eszközével, a pilóta nélküli légi járművel, valamint a tényállásban rögzített eszközcselekménnyel, azaz az pilóta nélküli légi jármű jogosulatlan használatával. E két tényállási elem a mögöttes légi igazgatási szabályozás nélkül nem értelmezhető, így az új bűncselekményi tényállás a kerettényállások divergáló dogmatikai felfogásai mellett is abba a körbe esik, amit minden nézőpont szerint kerettényállásnak kell tekintünk: az elkövetési magatartása csak a háttérszabályozás alapján határozható meg.¹²

1. Az elkövetés eszköze

A bűncselekmény *elkövetésének eszköze a pilóta nélküli légi jármű (röviden: UA = unmanned aircraft)*, amelynek fogalma az Lt. 71. § 35. pontja alapján az (EU) 2019/945 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 3. cikk 1. pontja

¹⁰ A Btk. 422/A. § (1) bekezdése szerint: Aki pilóta nélküli légi jármű jogosulatlan használatával más lakását, egyéb helyiségét, vagy ezekhez tartozó bekerített helyet megfigyeli és az ott történeteket rögzíti, ha más bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt elzárással büntetendő.

¹¹ E változat nem értékelhető a tiltott adatszerzés első alapesete privilegizált változataként, mivel a 422/A. § (1) bekezdésében foglalt bűncselekmény szabályozása attól – a célzat hiányára tekintettel – lényegesen eltér. Erre lásd KARSAI KRISZTINA: *XLIII. Fejezet – A tiltott adatszerzés és az információs rendszer ellen elkövetett bűncselekmények. 422/A. §-hoz fűzött magyarázat*. In: Karsai Krisztina (szerk.): *Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvhöz. Jogtár kommentár*. Wolters Kluwer. Budapest, 2021.

¹² A kerettényállásokkal kapcsolatos német és hazai dogmatikai felfogások részletes elemzéséhez és kategorizálásához lásd HOLLÁN MIKLÓS: *A kerettényállás fogalmáról*. In: Hollán Miklós – Mezei Kitti (szerk.): *A büntetőjog hazai rendszere megújításának koncepcionális céljai és hatásai*. Társadalomtudományi Kutatóközpont. Jogtudományi Intézet. Budapest, 2020. 147–152. pp.

szerint határozható meg. Így pilóta nélküli légi jármű bármely olyan légi jármű, amely a fedélzetén tartózkodó pilóta nélkül üzemel vagy amelyet ilyen üzemmódra terveztek, és amely önálló vagy távirányítással történő üzemelésre képes. Azaz a pilóta nélküli légi jármű fogalma nemcsak a távirányítással működtethető, hanem az autonóm üzemelésre képes járművek körét is magában foglalja.

A légi jármű ismérve tekintetében pedig irányadónak tekinthetjük az Lt. 71. § 5. pontjában megfogalmazottakat, vagyis légi jármű bármely szerkezet, amelynek légkörben maradása a levegővel való olyan kölcsönhatásból ered, amely más, mint a földfelszínre ható légerők hatása.

Ha a háttérjogszabályban meghatározott különböző UA kategóriákat szemügyre vesszük, fel kell tenni a kérdést, hogy az Lt.-ben szabályozott *speciális pilóta nélküli járművek* a büntetőtényállás elkövetési tárgya alá szubsumálhatók-e, azaz azok használatával el lehet-e követni a bűncselekményt. E speciális UA kategóriák közé tartozik például a pilóta nélkül állami légi jármű és az ún. játékdron. A *pilóta nélküli állami légi jármű* (Lt. 71. § 42. pont) kategóriáját az irányadó légi közlekedési szabályok külön kezelik arra tekintettel, hogy üzemeltetésük honvédelmi, vámhatósági és rendvédelmi feladatot ellátó szervek céljaira szolgál.¹³ A keretkitöltő norma szigorú értelmezése alapján megfogalmazható lenne egy olyan nézet, amely szerint az ilyen drónnal történő megfigyelés – a speciális, a Btk.-beli tényállás által le nem fedett járműtípusra tekintettel – nem minősülhet a Btk. 422/A. §-a szerinti bűncselekménynek. Álláspontunk ettől azonban eltér. Egyrészt figyelembe kell venni, hogy a Btk.-ban használt generális elkövetési eszköz, a pilóta nélküli légi jármű háttérnorma szerinti fogalmi elemei alá az állami jármű is minden további nélkül szubsumálható, szűk értelemben vett legalitási problémáról tehát nem beszélhetünk. Ezt a megközelítést támasztja továbbá alá a teleologikus értelmezés helyes alkalmazása is. E tekintetben ugyanis a büntetőjogi szabályozási cél nem helyettesíthető, nem ekvivalens a légigazgatási norma szabályozási céljaival, és a Btk. szempontjából az értelmezéshez a saját, autonóm ratio legisét kell figyelembe venni.¹⁴ Míg a speciális igazgatási szabályokat a pilóta nélkül állami légi járművek speciális felhasználási céljaira tekintettel alkották meg, addig a büntetőnorma célja a magánszféravédelem, amely szempontjából az állami járművek semmilyen specialitást sem mutatnak, így minden további nélkül az UA generális fogalma alá illeszthetők, használatukkal e bűncselekmény elkövethető.

Az Lt. 71. § 50. pontja szerint a „*játékdron*” a 20 g maximális felszálló tömeget nem éri el és adatrögzítő eszközzel nincs felszerelve, és amely a távoli pilótától 100 méternél nagyobb távolságra eltávolodni nem képes. Játékdronra e cselekményt ezért akkor lehet elkövetni, ha esetleg utólag szerelték fel felvételre alkalmas eszközzel.¹⁵

¹³ Ezzel összhangban működtetésükről önálló jogszabály, a pilóta nélküli állami légi járművek repüléséről szóló 38/2021. (II. 2.) Korm. rendelet rendelkezik, és a repülési tevékenységükkel összefüggő hatósági feladatokat a katonai légügyi hatóság látja el [a katonai légügyi hatóság kijelöléséről szóló 392/2016. (XII. 5.) Korm. rendelet 2. § b) pont].

¹⁴ Módszertani szempontból hasonló szabályozási helyzetben, műemlékvédelmi ügyben az igazgatási és a büntetőjogi norma céljának téves összemérését elemzi SZOMORA ZSOLT: *Alkotmány és anyagi büntetőjog. A büntetőjog-alkalmazás alkotmányosságának egyes kérdései*. Pólay Elemér Alapítvány. Szeged, 2015. 104–105. pp.

¹⁵ KARSAI 2021, 422/A. §-hoz.

2. Az elkövetési magatartás eszközselekménye

A bűncselekmény elkövetési magatartása két részselekményből tevődik össze. *Eszközselekményként* értendő a pilóta nélküli légi jármű jogosulatlan használata, míg az ennek során kifejtett megfigyelés és rögzítés a bűncselekmény *célselekményeként* minősül. Részletesen az eszközselekménnyel foglalkozunk, ennek szakirodalmi feldolgozása még nem jelent meg.¹⁶ Kiemelendő, hogy az eszközselekmény nem csak a Btk. tényállásának, de a Szabs. tv. 229. § (1) bekezdés és 166. § (1a) bekezdései szerinti szabálysértések elkövetési magatartását is képezi (lásd III. pont), így *az itt írtak a szabálysértési alakzatokra is irányadók*.

A drónhasználat jogosulatlan jellege tekintetében a tényállás keretjellegű, hiszen a „reptetés” jogszerűsége kérdésében csak a légügyi közlekedésigazgatási szabályok alapulvételével lehet állást foglalni. Az Lhr. 9/A. § (1) bekezdése szerint jogosulatlanul veszi igénybe a magyar légtér az az UA, amely a légtér igénybevételére az UA üzemeltetésére, használatára vonatkozó jogszabályi előírásokat nem tartja meg. Önmagában a drónhasználat jogszerűtlenségét eredményezi – egyéb esetek mellett –, ha az a légiközlekedés és a pilóta nélküli légi jármű üzemeltetésére vonatkozó jogszabályokat sérti és ezzel a légiközlekedés biztonságát vagy a magánélet sérthetlenségét veszélyezteti, illetve ha annak célja egyébként jogellenes. Ezekben az esetekben a pilóta nélküli légi jármű feltartóztatható (elfogható), azonosítható, működése elektronikai úton zavarható, leszállásra felszólítható, valamint elektronikai vagy mechanikai úton földre kényszeríthető [Lhr. 9/A. § (2) bekezdés a) és c) pont].

E jogtalansági generálklauzulán túlmenően a jogszerű UA használat szempontjából a következőket kell figyelembe venni. Az UA használata főszabály szerint nem engedélyköteles, az Lt. 22. § (3) bekezdése alapján a légiközlekedési hatósághoz tett, az Lhr. szerinti előzetes *bejelentést* követően folytatható. Bejelentési kötelezettség ugyanakkor nem áll fenn, ha az UA használata sport- vagy más magáncélból történik [Lt. 71. § 10. pont e) pont]). Ez a szabály ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a magáncélú használat semmilyen, a magánszféra védelmét szolgáló igazgatási korlátozásnak ne lenne alávetve. Ugyanis az Lt. 5. § (3) bekezdése szerint az UA használatával végrehajtott művelethez *lakott terület felett eseti légtér kijelölése* szükséges. Eseti légtér az a légtér, amely eseti jelleggel, meghatározott időtartamra, közigazgatási hatósági eljárás során történő kijelölés útján jön létre. Az ezzel kapcsolatos feladatokat a Hungarocontrol Zrt. végzi, amelynek törvényileg szabott feladata a pilóta nélküli légi járművek használatát támogató, az aktuális légtér információkat és egyéb korlátozásokat tartalmazó honlap és mobilalkalmazás üzemeltetése.¹⁷ Ha az eseti légtér kijelölése megtörtént, akkor annak a konkrét igénybevételére is külön bejelentési folyamat vonatkozik (az Lhr. 5/A. § szerint).

A Btk. 422/A. § alkalmazása szempontjából – egyes más, területi okokból itt most nem tárgyalt esetek mellett – kiemelkedő gyakorlati jelentősége lehet a lakott terület felüli

¹⁶ A célselekményhez lásd KARSAI 2021, 422. és 422/A. §-hoz.

¹⁷ A honlap elérhetősége: www.mydronespace.hu

UA reptetésnek.¹⁸ Ha az eseti légtér kijelölése, majd az igénybevétel bejelentése nélkül történik, akkor az UA használata jogellenes, így a szabálysértési alakzatok és – a célselekmény fennállása esetén – a bűncselekmény megvalósulhat. Az objektív jogtalan használat mellett a büntetőjogi felelősség szempontjából jelentősége van a jogtalanságra kiterjedő szándékosságnak, illetve a tévedésnek.¹⁹ Felfogásunk szerint a használatban való tévedés a Btk. 20. § (2) bekezdése szerinti társadalomra veszélyességben való tévedés lehet, ha a tévedésre az alapos ok megállapítható.²⁰ A jogban való tévedésre alapos okot megalapozó körülmény viszont aligha képzelhető el. Ebből a szempontból kiemelendő, hogy a magán-célú drónhasználat jelentős igazgatási támogatást kap a már említett mydronespace.hu weboldalon és a telefonos applikáción keresztül. A honlap megnyitásakor pop-up üzenet figyelmeztet az eseti légtér igénylésének szükségességére. A honlapon minden információ kérdés-válasz formájában elérhető. Az eseti légtér kijelölésére vonatkozó kérelemnek pedig tartalmaznia kell az UA műveletre igényelt légtér esetén a *légtérigénylő nyilatkozatát arról, hogy a magánélet védelmével kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseket ismeri, és azokat a légtérhasználat során betartja* [Lhr. 5. § (1) bekezdés].

A drónhasználóknak tehát nem a Magyar Közlönyt kell olvasgatniuk, hanem részletes segítséget kapnak ahhoz, hogy tevékenységüket jogszerű keretek között fejthessék ki. A légtérhasználat erős szuverenitási kötöttsége és a jogszerű használatot támogató technikai környezet mellett nehezen tarjuk elképzelhetőnek azt, hogy a szabályok nem ismeretére a drónhasználó alapos okot tudjon felvonultatni. A tévedésnek gyakorlati relevanciája nincs.

3. Szubszidiaritás

A Btk. 422/A. § szerinti tényállás szubszidiaritási klauzulát tartalmaz, csak akkor követhető el, ha alaki halmazatban *más bűncselekmény nem valósul meg*. Ebből a szempontból kiemelendő a tiltott adatszerzés Btk. 422. § (1) bekezdés b) pontjától való elhatárolás. A bűncselekmény kodifikálását megelőzően a mások – a magánlakás zavartalanságához fűződő jogban tetet öltő – magánszférájának sérelme, személyes adatainak, magántitkainak, üzleti és gazdasági titkainak pilóta nélküli légi járművel történő megfigyelése vagy rögzítése ezen általános és átfogó tényállás alapján akkor volt büntethető, ha az személyes adat, magántitok, gazdasági titok vagy üzleti titok jogosulatlan megismerése céljából és egyúttal titokban történt. E tényállási elemek – a speciális célzat és titkos megfigyelés – megvalósulása esetén az új, 422/A. § szerinti tényállás helyett de lege lata továbbra is a régi, súlyosabb bűncselekményt, a 422. § (1) bekezdése szerinti büntettet kell megállapítani. Önmagában a specialitás elve szerinti elhatárolás bizonytalan lenne (422. §: speciális célzat és használat titkossága; 422/A. § speciális elkövetési eszköz), e problémát a törvény a szubszidiaritási záradékkal oldja meg.

¹⁸ A fenti igazgatási szabályok összevetéséből megállapítható, hogy pl. egy erdő vagy mezőgazdasági terület feletti használatához nem szükséges a bejelentés.

¹⁹ A jogtalanság tényállási elemeként való megjelenésének általános dogmatikai kérdéseire lásd MOLNÁR ERZSÉBET: *Jogellenesség mint tényállási elem. Gondolatok a jogtalanság fogalom tényállásban betöltött funkciójáról*. Kézirat. Megjelenés alatt 2021.

²⁰ Ezzel ellentétesen ténybeli tévedésnek tekinti Karsai 2021, 422/A. §-hoz.

A záradék is tükrözi a szabályozás mögöttes értelmét. Ugyanis a drónok reptetése – természeténél fogva – nem feltétlenül leplezett magatartás, nyílt drónreptetés esetén – a sértett észlelésétől függetlenül – a művelet leplezésére irányuló törekvésről sem lehet beszélni. Ezért volt szükséges a tiltott adatszerzés tényállásába az új tényállási alakzat beiktatása, ami azonban nem jelenti a leplezett elkövetés esetére már korábban is előírt felelősség privilegizálását.